

Навчальна програма з позашкільної освіти
соціально-реабілітаційного напрямку
«ШКОЛА УСПІХУ»
початковий рівень, один рік навчання

*«Схвалено для використання в закладах позашкільної освіти»
(лист ІМЗО від 27.12.2019 № 22.1/12-Г-1227);
витяг з протоколу засідання науково-методичної комісії з позашкільної освіти
науково-методичної ради з питань освіти МОН України
від 23.12.2019 № 4).*

*Носенко А. С., Ганчева В. І., Єфименко І. О.,
Крижанівський Д. В.,
Моїсєєв С. О., Теремта В. І.*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Час освітніх, соціально-економічних та адміністративно-територіальних трансформацій в нашій державі актуалізує потребу в забезпеченні наступності між повною загальною середньою (Нова українська школа) та позашкільною освітою у частині створення сприятливих умов для максимально повного розвитку в учнівської молоді ключових, соціальних, громадянських, професійних компетентностей, наскрізних умінь та лідерських якостей.

Навчальна програма «Школа успіху» може бути реалізована в гуртках, секціях та інших творчих об'єднаннях соціально-реабілітаційного напрямку закладів загальної середньої та позашкільної освіти. Вона спрямована на вихованців віком 14-17 років і не потребує від них спеціальної підготовки та знань.

Метою навчальної програми є розвиток в учнівської молоді динамічної комбінації спеціальних компетентностей, наскрізних умінь і психофізичних якостей, необхідних для успішної самореалізації особистості в умовах соціокультурних, інформаційно-цифрових та адміністративно-територіальних трансформацій та активізації державно-громадського партнерства.

Основні завдання програми полягають в опануванні таких компетентностей:

пізнавальної, яка орієнтована на оволодіння знаннями щодо шляхів співпраці учнівської молоді з громадськими, благодійними організаціями та державними установами; визначення місця учнівського самоврядування в урядуванні й управлінні Новою українською школою; прийомів риторичної майстерності та сутності емоційного інтелекту; теорії розв'язання винахідницьких завдань і основ проектного менеджменту;

практичної, яка передбачає використання прийомів «Дитячої філософії» у математиці, мистецтві та під час соціальних комунікацій, інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення пошуку необхідної інформації та

аналізу великих масивів даних, інструментів проектного менеджменту; визначення цілей та завдань проекту за критеріями SMART; оцінювання учнівських проектів;

творчої, яка передбачає набуття досвіду власної творчої діяльності, розв'язання винахідницьких завдань, здатності проявляти творчу ініціативу у вирішенні молодіжних проблем та проблем громади; розвиток дослідницьких здібностей, системного, критичного та творчого мислення, уяви, фантазії; формування стійкої потреби у творчій самореалізації на благо громади, суспільства та держави;

соціальної, яка передбачає використання загальношкільного та проектного підходів для вирішення проблем учнівської молоді та громади; злагоджену роботу у команді, вміння слухати інших, дотримуватися взятих на себе зобов'язань; ефективно протистояння медіаманіпуляціям у реальному та віртуальному світі; переконливу комунікацію під час публічних виступів, дебатів, перемовинах; ціннісне ставлення до представників інших націй, культур, релігій, політичних партій, соціальних груп; мирне співіснування у колективі, громаді та країні.

Програма розрахована на 1 рік навчання за початковим рівнем: 144 год. на рік, 4 год. на тиждень.

Програма охоплює теоретичну та практичну складові освітнього процесу. На заняттях відбувається засвоєння вихованцями навчального змісту програми через інтерактивні форми роботи, техніки формування оцінювання, діяльнісний, компетентнісний, особистісно орієнтований, аксіологічний та акмеологічний підходи, які є методологічною основою навчальної програми «Школи успіху».

В освітньому процесі перевага надається практичним заняттям, на яких вихованці безпосередньо можуть набувають необхідних та значущих для них навичок і компетентностей. Аби розкрити профорієнтаційну проблематику до освітнього процесу додаються екскурсії до успішних та інноваційних компаній. Доцільними формами й методами роботи за програмою є тренінги та тренінгові вправи, групова робота, міні-лекції, обговорення, діалог, дебати, рефлексія, перегляд відео, аналіз матеріалів, групові та рольові ігри, інформування, роз'яснення, приклади, переконання, розв'язання ситуацій тощо. Крім того, важливою є колективна бесіда із запрошеним спікером, де кожен з учасників може поставити питання гостю та обговорити тему, яка стосується оволодіння навичками XXI століття. Спікерами мають бути професіонали своєї справи: підприємці, місцеві активісти, люди, які досягли певних успіхів в своїй професії. Заключна частина програми «Школи успіху» – використання набутих знань та компетенцій на практиці через реалізацію власного/спільного проекту «Школи успіху».

Засоби контролю за досягненнями вихованців: результативність участі в лекціях, воркшопах та індивідуальному конкурсі-захисті проектів.

Теми та розподіл годин навчально-тематичного плану вказано орієнтовно. За необхідності, в установленому порядку, керівник може вносити

зміни до кількості годин. Враховуючи інтереси вихованців, їх кількість у групі, стан матеріально-технічного забезпечення, керівник гуртка може змінювати кількість теоретичних і практичних занять (залежно від того, як швидко та якісно вихованці набувають необхідних навичок та компетентностей).

Початковий рівень НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	2	4
2	Лідерство та відповідальність	4	8	12
3	Дієве учнівське самоврядування	4	8	12
4	Філософія для дітей і критичне мислення	4	8	12
5	Риторичне мистецтво та емоційний інтелект	4	8	12
6	Сучасні інформаційно-комунікаційні технології	2	8	10
7	Інформаційна грамотність	4	8	12
8	Медіаграмотність	2	10	12
9	Повага різноманітності та стереотипи	4	6	10
10	Творчість та інноваційність	2	8	10
11	Проектний менеджмент	4	16	20
12	Захист творчих проєктів		14	14
13	Підсумок	4		4
	Разом:	40	104	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (4 год.)

Теоретична частина. Мета та завдання «Школи успіху». Зміст та структура навчального матеріалу. Правила безпеки життєдіяльності.

Практична частина. Колективне ігрове знайомство із вихованцями «Їх звать..., мене звать... Я тут, тому що...».

Вироблення основних статутних положень (правила, права та обов'язки вихованців) діяльності (гуртка, клубу, секції, творчого об'єднання).

2. Лідерство та відповідальність (12 год.)

Теоретична частина. Значення лідерства для розвитку колективу, суспільства та держави. Команда та командна робота. Поняття правил та цінностей, відповідальності, відповідального бізнесу та підприємництва. Категорії сталого розвитку суспільства.

Практична частина. Ознаки командної роботи (вправи «Разом нас багато – нас не подолати», «Імпульс», «Паперові кульки»).

Проведення зустрічей з лідерами благодійних, громадських, молодіжних громадських організацій регіонального та всеукраїнського рівня. Дебати та/або дискусії: «Справжнє лідерство – це престиж, влада чи статус?».

Ігри зі штучно змодельованими обставинами, в яких кожен учасник гри потрапляє в ситуацію, де необхідно проявити свої лідерські якості (вправи «Трон», «Стрибки на одній нозі»).

3. Дієве учнівське самоврядування (12 год.)

Теоретична частина. Поняття дитячого самоврядування. Місце дитячого самоврядування у системі врядування закладу освіти. Функції, існуючі моделі та структура дитячого самоврядування. Рівні участі. Драбина Харта. Молодіжні ради.

Практична частина. Розроблення положення про дитяче самоврядування закладу освіти. Проблеми, інтереси та потреби учнівської молоді. Визначення критеріїв дієвості дитячого самоврядування. Моделювання заходів з різною участю молоді.

4. Філософія для дітей і критичне мислення (12 год.)

Теоретична частина. Програма Р4С «Філософія для дітей» (Метью Ліпман). Методика критичного мислення та філософські засади Р4С. Карта філософських діалогів «Сучасні проблеми суспільства».

Практична частина. Ведення Р4С діалогу за допомогою карток (вправа «Я бачу...», «Я відчуваю», «Я думаю, що...»). Еквілібрум 3С – критичного, креативного та турботливого мислення у Р4С методиці фасилітації.

5. Риторичне мистецтво та емоційний інтелект (12 год.)

Теоретична частина. Мистецтво риторики та комунікації. Методика самопрезентації. Поняття емоційного інтелекту. Людина з розвиненим емоційним інтелектом. Лідерство та емоційний інтелект.

Практична частина. Організація та проведення воркшопів та міні-тренінгів з опанування мистецтвом риторики та комунікації.

Оволодіння прийомами методики самопрезентації: вправи для оволодіння навичками публічних виступів, контролю мовлення, темпу та чіткості говоріння.

Міні-тренінг з емоційного інтелекту.

6. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології (10 год.)

Теоретична частина. Поняття єдиного інформаційного простору. Основні джерела інформації: науково-популярні журнали, енциклопедії, підручники, наукова література, глобальна мережа Internet. Освітньо-пізнавальні проекти на телебаченні.

Поняття, перспектива та ризики використання сучасних технологій та технологій майбутнього.

Практична частина. Експерсії до інноваційних центрів розвитку технологій. Створення власного прогнозу розвитку ІКТ майбутнього. Презентація власного бачення глобальних проблем поширення та розвитку ІКТ.

7. Інформаційна грамотність (12 год.)

Теоретична частина. Ризики та зберігання особистої інформації в соціальних мережах. Інформаційні атаки, фішинг, смішинг та інші види шахрайства. Концентрація уваги.

Практична частина. Вправи для оволодіння навичками використання мобільних та комп'ютерних технологій для здійснення пошуку інформації та аналізу великих масивів даних протягом короткого часу. Відпрацювання технології захисту особистих даних.

8. Медіаграмотність (12 год.)

Теоретична частина. Поняття медіаграмотності. Фейкньюз. Фактчекінг. Медіа маніпуляції. Ціннісна та емоційна оцінка. Маніпулятивне навантаження.

Практична частина. Оцінювання інформації з використанням інструментів аналізу медіа. Тренінг з перевірки інформації у пошуковиках, месенджерах, Facebook тощо.

9. Повага різноманітності та стереотипи (10 год.)

Теоретична частина. Ідентичність. Види ідентичності. Діалог культур та взаємозбагачення. Поняття толерантності. Соціальна толерантність. Стереотипи, нав'язувані середовищем та абстрагування від них.

Практична частина. Організація та проведення лекцій та воркшопів з теми вивчення.

Досягнення спільнот та впевненості в собі (вправи «Моя ідентичність», «Призма ідентичності», «Стіна слави», «Культурний детектив» тощо). Відвідування національних культурних центрів, музеїв, театрів, кіно.

10. Творчість та інноваційність (10 год.)

Теоретична частина. Творчість: суть поняття. Природа творчості. Психологічні дослідження: творчість та інтелект, творчість та емоції. Типи і склад творчості. Теорія розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ).

Інновація: законодавче визначення поняття, типи інновацій, ефекти, інноваційні хвилі розвитку, наукове освоєння.

Практична частина. Виконання вправ, індивідуальних та колективних завдань, пов'язаних з творчим та інноваційним вирішенням запропонованих проблем, розвитком абстрактного та креативного мислення (вправи «Нове застосування», «Це краще, ніж те», «Творча історія»). Відпрацювання алгоритмів, прийомів та технік вирішення винахідницьких завдань.

11. Проектний менеджмент (20 год.)

Теоретична частина. Проектна діяльність та проектний менеджмент. Класифікація проектів. Проектний цикл. 3П проект (люди-продукт-процес). Інструменти проектного менеджменту – таблиці Ганта, SCRUM. Робота в команді. Етапи розвитку команди проекту.

Практична частина. Аналіз проблем (вправа «Дерево проблем – дерево цілей»). Створення проектних команд. Визначення цілей та завдань проекту за критеріями SMART. Визначення ресурсів проекту. Уточнення цільової групи та бенефіціарів (союзники-супротивники-нейтральні). Розроблення карти стейкхолдерів. Планування реалізації проекту. Реалізація власного проекту

12. Захист проектів (14 год.)

Практична частина. Захист та обговорення учнівських проектів.

13. Підсумок (4 год)

Теоретична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- значення поняття лідерства, його значення для розвитку колективу, суспільства та держави;
- основні ознаки успішної людини;
- шляхи співпраці учнівської молоді з громадськими, благодійними організаціями та державними установами;
- місце учнівського самоврядування в урядуванні й управлінні Новою українською школою;
- проблеми, інтереси та потреби учнівської молоді;
- програму Р4С «Філософія для дітей» з розвитку критичного та креативного мислення;
- основні поняття риторичного мистецтва та емоційного інтелекту;
- основні джерела інформації; переваги, недоліки, можливості та загрози використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- значення діалогу культур для сталого розвитку громади та українського суспільства;
- теорію розв'язання винахідницьких завдань;
- ознаки проектної діяльності та її основні етапи.

Вихованці мають вміти та застосовувати:

- правила безпеки життєдіяльності;
- працювати у команді, ініціювати, генерувати ідеї, слухати інших, дотримуватися взятих на себе зобов'язань;
- об'єднувати навколо вирішення проблем небайдужу молодь та громаду;
- визначати рівні участі молоді у різних заходах та акціях, дієвість самоврядування;

- використовувати демократичні процедури для прийняття важливих рішень;
- використовувати Р4С у математиці, мистецтві та під час соціальних комунікацій;
- використовувати риторичні прийоми, логічно та аргументовано висловлювати свою позицію, конструктивно критикувати співрозмовника;
- керувати своїми емоціями, враховувати емоційний стан людини під час спілкування;
- інформаційно-комунікаційні технології для здійснення пошуку необхідної інформації та аналізу великих масивів даних;
- абстрагуватися від соціальних стереотипів під час спілкування з представниками інших соціокультурних груп;
- алгоритми, прийоми та техніки вирішення винахідницьких завдань;
- визначати цілі та завдання проекту за критеріями SMART;
- інструменти проектного менеджменту – таблиці Ганта, SCRUM.

Вихованці мають набути досвіду:

- розробки та затвердження правил поведінки для групи дітей та молоді;
- переконливої комунікації під час публічних виступів, дебатів, перемовинах, консультаціях;
- співпраці з державними установами, громадою та громадськими організаціями;
- розробки положення про учнівське самоврядування та оптимізації його структури;
- використання загальношкільного та проектного підходів для вирішення проблем учнівської молоді та громади;
- розробки та презентації програми кандидата у президенти учнівського самоврядування;
- протистояння медіаманіпуляціям у реальному та віртуальному світі;
- цінного ставлення до представників інших націй, культур, релігій, політичних партій, соціальних груп;
- вирішення конфліктів мирним шляхом;
- оцінювання учнівських проектів.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Обладнання, прилади, наочність	К-сть, шт.
Методичне забезпечення (посібник для учасника)	За кількістю вихованців
Методичне забезпечення (посібник для керівника)	1
Блокноти	За кількістю вихованців
Персональний комп'ютер	1
Проектор	1
Екран для демонстрації (або	1

мультимедійна дошка)	
Фліпчарт	1
Канцелярські вироби, матеріали, інструменти	За кількістю вихованців
Ватман	За кількістю вихованців
Папір друкарський А4	За кількістю вихованців
Ручки	За кількістю вихованців
Маркери	За кількістю вихованців
Скоч	За кількістю вихованців
Малярний скоч	За кількістю вихованців За кількістю вихованців
Теки, бейджі, сертифікати	

ЛІТЕРАТУРА

1. Active Citizen. British Council. 2014. URL: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/ac_toolkit_19th_aug_2014_final_version_ukr_2015_2.pdf (дата звернення: 04.11.2019).
2. Buckley J. Pocket P4C. Getting Started with Philosophy for Children. 2012. 40 с.
3. GCFI Gobal: онлайн платформа для навчання використання інформаційно-комп'ютерних технологій. URL: <https://edu.gcfglobal.org/en/subjects/tech/> (дата звернення: 04.11.2019).
4. Paine M. P. The Pedagogy of Philosophy for Children/Philosophical Enquiry. 2012. URL: <http://etheses.whiterose.ac.uk/3971/1/MRPaineMAeducDisV3.pdf> (дата звернення: 04.11.2019).
5. Методичний матеріал для батьків. Психологія сучасного підлітка: поведінкові проблеми, робота і виховання. Київ : Klitschko Foundation, 2019. 41 с.
6. НУШ. Нова українська школа. URL: <https://nus.org.ua/> (дата звернення: 04.11.2019).
7. Партнерство задля розвитку навичок 21 століття. 2001. URL: <http://www.battelleforkids.org/networks/p21>. (дата звернення: 04.11.2019).
8. Посібник для менторів проекту «Школа успіху». Київ : Klitschko Foundation, 2019. 75 с.
9. Розуміння медіа. «Основи медіаграмотності». URL: http://www.aup.com.ua/ml/MIL_Training_Materials_ru.pdf (дата звернення: 04.11.2019).
10. Цілі сталого розвитку 2016-2030. United Nations. 2016. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення: 04.11.2019).

